

საქართველოს ს.ს.რ.

საგ. რესპუბლიკის

მუშათა და გლეხთა მთავრობის

კანონთა და განკარგულებათა კრებული

სახალხო კომისართა საბჭოს და მკონსოლირაცი საბჭოს
სამმეთა მმართველობის გამოსცემა

1930 წ. მარტის 31.

№ 6

ნაწილი პირველი

უ ი ნ ა ა რ ს ი :

ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის დადგენილებანი.

56. საქორწინო, საოჯახო და სამეურვეო კანონთა კოდექსის დამტკიცებისა და სამოქმედოდ შემოღების შესახებ.
საქორწინო, საოჯახო და სამეურვეო კანონთა კოდექსი.

ხანსრალური აღმასრულებელი კომისიის დადგენილებანი.

56. დადგენილებათა ც. ა. კ.

საქორწინო, საოჯახო და სამეურვეო კანონთა კოდექსის დამტკიცებისა და სამოქმედოდ შემოღების შესახებ.

სრულიად საქართველოს ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტი ადგენს:

1. საქორწინო, საოჯახო და სამეურვეო კანონთა კოდექსი დამტკიცებულ და სამოქმედოდ შემოღებულ იქნეს 1930 წ. მაისის 1-დან მთლად საქართველოს სსრ ტერიტორიაზე, აფხაზეთის სს რესპუბლიკისა, აჭარისტანის ავტონომიური სს რესპუბლიკისა და სამხრეთ-ოსეთის ავტონომიური ოლქის ტერიტორიებითურთ.
2. იმ ყოფილ მეფლეთა ქონებრივი ურთიერთობისათვის, რომელთა ქორწინებაც მოისპო საქორწინო, საოჯახო და სამეურვეო კანონთა კოდექსის სამოქმედოდ შემოღებამდე, ამ კოდექსის 23 მუხლის 1-ლი ნაწილით დაწესებული სამწლიანი ვადა უნდა იანგარიშებოდეს 1930 წლის მაისის 1-დან.
3. საქორწინო, საოჯახო და სამეურვეო კანონთა კოდექსის სამოქმედოდ შემოღებისათანავე გაუქმებულ იქნეს:

ა) საქართველოს სსრ რევოლუციონური კომიტეტის 1921 წ. აპრილის 28-ის თარიღისა და 28 №-ის დეკრეტი „მოქალაქობრივი მდგომარეობის აქტების შესახებ“;

ბ) სრულიად საქართველოს ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის 1925 წ. მარტის 13-ის თარიღისა და 12 №-ის დადგენილება „მოქალაქეთა მიერ გვარისა და სახელის გამოცვლის წესის შესახებ“ (კან. კრ. 1925 წ. 1-ლი №-ი, მუხ. 12);

გ) სრულიად საქართველოს ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტისა და საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1926 წ. ოქტომბრის 26-ის თარიღისა და 54 №-ის დადგენილება „მოქალაქობრივი მდგომარეობის აქტების ჩაწერის საქმის მაზრის მილიციის სამმართველოს გამგებლობისათვის ჩამორთმევისა და მაზრის აღმასრულებელ კომიტეტებთან დაარსებულ მოქალაქობრივი მდგომარეობის აქტების ჩამწერი ბიუროსათვის გადაცემის შესახებ“ (კან. კრ. 1925 წ. მე-3 №-ი, მუხ. 77);

დ) სრულიად საქართველოს ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტისა და საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1926 წ. სექტემბრის 22-ის თარიღისა და 66 №-ის დადგენილება „საქართველოს სსრ რევოლუციონური კომიტეტის მიერ მოქალაქობრივი მდგომარეობის აქტების თაობაზე 28 №-ით გამოცემული დეკრეტის მე-V თავის შეცვლის შესახებ“ (კან. კრ. 1926 წ. მე-5 №-ი, მუხ. 110);

ე) სრულიად საქართველოს ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტისა და საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1927 წ. თებერვლის 27-ის თარიღისა და 23 №-ის დადგენილება „მოქალაქობრივი მდგომარეობის აქტების ჩამწერი ადგილობრივი განყოფილებისათვის განქორწინების საქმეების გადაცემის შესახებ“ (კან. კრ. 1927 წ. მე-2 №-ი, მუხ. 30);

ვ) სრულიად საქართველოს ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტისა და საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1928 წ. აგვისტოს 1-ლის თარიღისა და 61 №-ის დადგენილება „საქართველოს სსრ რევოლუციონური კომიტეტის მიერ მოქალაქობრივი მდგომარეობის აქტების შესახებ 1921 წ. აპრილის 28-ის თარიღითა და 28 №-ით გამოცემული დეკრეტის 34 მუხლის შეცვლის შესახებ“ (კან. კრ. 1928 წ. 13 №-ი, მუხ. 125);

ზ) სრულიად საქართველოს ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტისა და საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1929 წ. აგვისტოს 7-ის დადგენილება „სამოქალაქო მდგომარეობის აქტების თაობაზე 28 №-ით გამოცემული საქართველოს სსრ რევოლუციონური კომიტეტის დეკრეტისათვის 143⁹ მუხლის დამატების შესახებ“ (კან. კრ. 1929 წ. 17 №-ი, მუხ. 186);

თ) საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1923 წ. ივნისის 16-ის თარიღისა და 101 №-ის დადგენილება „მეურვეობის შესახებ“ (კან. კრ. 1923 წ. 1-ლი №-ი, მუხ. 46).

სრულიად საქართველოს ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის თავმჯდომარე **მ. ცხაკაია**.

სრულიად საქართველოს ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის მდივნის მოვ. აღმასრ. თ. ჟღენტი.

1930 წ. იანვრის 21.

ტფილისი—სახალფე.

საქორწინო, სოჯახო და სამეურვეო კანონთა კოდექსი.

კ ა ტ ი ვ ი ტ ჯ უ ლ ი .

ქ ო რ წ ი ნ ე ბ ა .

თ ა ვ ა I.

ზოგადი დებულებანი.

1. ქორწინება უნდა მოხდეს მოქალაქობრივი მდგომარეობის აქტების ჩამწერ ორგანოში რეგისტრაციით იმ წესისამებრ, რაც აღნიშნულია ამა კოდექსის მეოთხე კარში. ქორწინების რეგისტრაცია შემოღებულია როგორც სახელმწიფო ინტერესების დასაცავად, ისე მეუღლეთა და მათი შვილების პირადი და ქონებრივი უფლება-ინტერესების დაცვის გასაადვილებლად.

2. ქორწინების რეგისტრაცია მოქალაქობრივი მდგომარეობის აქტების ჩამწერ ორგანოში ქორწინების დამამტკიცებელი საბუთია. იმ დოკუმენტს და მოწმეთა ჩვენებას, რითაც დასტურდება, რომ ქორწინება რელიგიური წესით მოხდა, არაეითარი იურიდიული ძალა არა აქვს.

შენიშვნა. ისეთ ქორწინებას, რომელიც რელიგიური წესით მოხდა „მოქალაქობრივი მდგომარეობის აქტების შესახებ“ გამოცემული საქართველოს რევოლუციონური კომიტეტის 1921 წლის აპრილის 28-ის თარიღისა და 28 №-ის დეკრეტის ფაქტიურად განხორციელებამდე, ისეთივე ძალა აქვს, როგორც რეგისტრაციაში გატარებულ ქორწინებას.

3. იმ პირთ, რომელნიც ფაქტიურად შეუღლებული არიან, ხოლო ეს შეუღლება დადგენილი წესისამებრ რეგისტრაციაში არ გაუტარებიათ, უფლება აქვთ ყოველთვის რეგისტრაციის საშუალებით გააფორმონ თავისი ურთიერთობა იმ ვადის აღნიშვნით, რომლის განმავლობაშიაც ისინი ფაქტიურად ერთად ცხოვრობენ.

თ ა ვ ა II.

ქორწინების პირობანი.

4. დაქორწინებისათვის საჭიროა:

ა) ორივე მხარის თანხმობა,

ბ) საქორწინო ასაკი და

გ) ამა კოდექსის 140 მუხ. აღნიშნული დოკუმენტების წარდგენა.

5. საქორწინო ასაკად ქალისათვის დაწესებულია 16 წელი, მამაკაცისათვის—18 წელი.

6. არ შეიძლება დაქორწინება:

ა) იმ პირისა, რომელიც უკვე დაქორწინებულია რეგისტრაციაში გატარებული ან ურეგისტრაციო ქორწინებით;

ბ) იმ პირისა, რომელიც, კანონით დადგენილი წესისამებრ, ცნობილია ქუეანაკლებად ან სულით ავადმყოფად, ან-და რომელიც დროებით ისეთ მდგომარეობაშია, რომ არ შეუძლიან შეიგნოს თავისი საქციელის მნიშვნელობა;

გ) მეურვისა მეურვეობაში მყოფთან და შეილად აყვანისა შეილად აყვანილთან იმ დრომდე, ვიდრე მათ შორის არ მოისპობა მეურვეობიდან და შეილად აყვანიდან გამომდინარე იურიდიული ურთიერთობა;

დ) პირდაპირი აღმავალი ან შთამავალი შტოის ნათესავებისა (მამისა ქალიშვილთან, დედისა ვაჟიშვილთან, პაპისა შვილიშვილთან და სხვ.), ძმებისა და დებისა, მოუხედავად იმისა, ერთნი არიან ისინი დედითაც და მამითაც, თუ მამით ერთნი არიან და დედით სხვადასხვა, ან და დედით ერთნი და მამით სხვადასხვა.

თ ა ჯ ა III.

ქორწინების ბათილობა.

7. ქორწინების გაბათილება შეიძლება მხოლოდ კანონით გათვალისწინებულ შემთხვევაში.

8. ქორწინება გაბათილდება, უკეთუ მეუღლენი ან ერთ-ერთი მათგანი დაქორწინების დროისათვის საქორწინო ასაკს არ მიღწევია, ვარდა იმ შემთხვევისა:

ა) როდესაც სასამართლოში ქორწინების გაბათილების საკითხის გადაწყვეტის მომენტისათვის მეუღლეთ საქორწინო ასაკს უკვე მიაღწიეს;

ბ) როდესაც ქორწინებას მოჰყვა შვილის გაჩენა ან ცოლის დაორსულება;

გ) როდესაც ცოლქმრულმა ურთიერთობამ გამოიწვია ერთ-ერთი მეუღლის ავადმყოფობა ან შრომის უნარის დაკარგვა.

9. ქორწინება გაბათილდება, უკეთუ იგი მოხდა ამა კოდექსის 4—6 მუხლებში აღნიშნული პირობების დარღვევით.

შენიშვნა. უკეთუ ქორწინება გაბათილდა ამა კოდექსის მე-6 მუხლის „ა“ პუნქტში გათვალისწინებული პირობის დარღვევის გამო, ძალაში დარჩება წინა ქორწინება.

10. ქორწინების გაბათილების შესახებ საქმის აღძვრა შეუძლიან მეუღლეს. იმ პირს, ვისი ინტერესებიც ამ ქორწინებით დარღვეულია, და აგრეთვე სახელმწიფო ხელისუფლების წარმომადგენელს.

11. საქმეს ქორწინების გაბათილების შესახებ განიხილავს სახალხო სასამართლო.

12. ქორწინების გაბათილების შესახებ გამოტანილი გადაწყვეტილების კანონიერ ძალაში შესვლის შემდეგ ქორწინება ბათილად ჩაითვლება იმ დროიდან, როდესაც იგი მოხდა.

13. ის პირნი, რომელთა ქორწინებაც გაბათილებულ იქნა, შეიძლება ხელახლად დაქორწინდნენ საერთო წესით, უკეთეს აღარ იქნება ის საფუძველი, რომლის გამოც ქორწინება გაბათილდა.

თ ა ლ ი V.

მეუღლეთა უფლება-მოვალეობანი.

14. მეუღლეთ შეუძლიანთ ქორწინებნს რეგისტრაციის დროს განაცხადონ, რომ მათ სურთ იქონიონ ქმრის ან ცოლის გვარი, ან შეერთებული გვარი ორგესი, ან და დიტოვონ თავ-თავისი გვარი.

15. უკეთეს საქართველოს სსრ მოქალაქე დაქორწინდება უცხო სახელმწიფოს მოქალაქესთან, თვითფული მათგანი რეგისტრაციის დროს შეინარჩუნებს თავის მოქალაქეობას. ამ პირთა მოქალაქეობის შეცვლა შეიძლება საკავშირო კანონით დადგენილი წესისამებრ.

16. უკეთეს ერთ-ერთი მეუღლე საცხოვრებელ ადგილს გამოიცვლის, მეორე ვალდებული არ არის გაჰყვეს მას.

17. ქონება, რაც მეუღლეთ დაქორწინებამდე ეკუთვნოდათ, რჩება მათ განკერძოებულ ქონებად. ქონება, შეძენილი მეუღლეთა მიერ საერთო შრომით ქორწინების განმავლობაში, ეკუთვნის ორსავე თანასწორ წილად.

✓ **შენიშვნა.** ცოლის შრომა, რომელსაც იგი ეწევა ოჯახის გასაძლოდ ან შეიღების მოსავლელად, იმავე უფლებას ანიჭებს ცოლს ქონებაზე, რასაც ანიჭებს ქმარს მისი შრომა, გაწეული ცხოვრების სახსრის მოსაპოვებლად.

18. ამა კოდექსის 17 მუხლის მოქმედება გავრცელდება აგრეთვე იმ პირთა ქონებაზედაც, რომელნიც ფაქტიურ ქორწინებაში იმყოფებიან.

19. უკეთეს ქორწინება რეგისტრაციაში გატარებული არ ყოფილა, საქორწინო ურთიერთობის დამამტკიცებელ საბუთს სასამართლოსათვის წარმოადგენს: ერთად ცხოვრების ფაქტი, საერთო მეურნეობა ერთად ცხოვრების დროს და ცოლქმრული ურთიერთობის გამოჩენა მესამე პირთა წინაშე პირადი მიწერ-მოწერით და სხვა რამ დოკუმენტით, აგრეთვე, გარემოებათა მიხედვით, ურთიერთ მატერიალური დახმარება, შეიღების ერთად აღზრდა და სხვ.

20. უკეთეს ქორწინება მოხდა არასრულწლოვანთა შორის (მუხ. 5), მათთვის დაწესებული მზრუნველობა მოისპობა.

21. მეუღლეთ შეუძლიანთ დასდონ ურთიერთ შორის ყველა კანონით ნებადართული ქონებრივი ხელშეკრულობა. ისეთი შეთანხმება მეუღლეთა შორის, რომელიც შეზღუდავს ცოლის ან ქმრის ქონებრივ უფლებას, ბათილია; იგი სავალდებულო არ არის არც მესამე პირისათვის და არც თვით მეუღლეთათვის, რომელთაც შეუძლიანთ ყოველ დროს უარი სთქვან მის შესრულებაზე.

22. გაკირვებულს შრომისუნარმოკლებულ მეუღლეს უფლება აქვს მოსთხოვოს თავის შენახვა მეორე მეუღლეს, უკეთეს სასამართლო სტენობს, რომ ამ უკანასკნელს შეუძლიან მეუღლისათვის დახმარების აღმოჩენა. თავის შენახვის მოთხოვნის უფლება აქვს აგრეთვე შრომისუნარიან გაკირვებულ მეუღლესაც უმუშევრობის დროის განმავლობაში.

23. გაკორცეხულ შრომისუნარმოკლებულ მეუღლეს უფლება აქვს სამი წლის განმავლობაში ქორწინების მოსპობის შემდეგ მიიღოს მეორე მეუღლისაგან სარჩო, უკეთუ ამ უკანასკნელს შეუძლიან ქონებრივი დახმარების აღმოჩენა, და უკეთუ მეუღლემ შრომის უნარი დააკარგა ქორწინებამდე, ქორწინებაში ყოფნის დროს; ან თუნდაც ქორწინების შემდეგ, ხოლო ქორწინებასთან დაკავშირებით.

სარჩოს მიღების უფლება აქვს აგრეთვე გაკორცეხულ შრომისუნარიან მეუღლეს უმუშევრობის დროს ერთი წლის განმავლობაში განქორწინების შემდეგ. სარჩოს მიღების უფლება ყოველ შემთხვევაში მოისპობა, უკეთუ სარჩოს მიმღები მეუღლე ხელახლად დაქორწინდება ან სარჩოს მიმცემი მეუღლე ვარდაიცვლება.

24. სარჩოს მიღების უფლება როგორც ქორწინების განმავლობაში, ისე ქორწინების მოსპობის შემდეგაც აქვთ აგრეთვე იმ პირთაც, რომელთაც თუმცა თავისი ცოლქმრული ურთიერთობა რეგისტრაციაში არ გაუტარებიათ, მაგრამ ფაქტურად შეუღლებული არიან, — უკეთუ მათი ურთიერთობა შეესაბამება ამა კოდექსის 19 მუხლში აღნიშნულ პირობებს.

25. ქორწინება მოისპობა ერთ-ერთი მეუღლის გარდაცვალებით და აგრეთვე იმ შემთხვევაში, უკეთუ ერთ-ერთი მეუღლე სასამართლოს წესით გარდაცვალებულად იქნება გამოცხადებული.

26. ქორწინება, ვიდრე მეუღლენი ცოცხალი არიან, შეიძლება მოისპოს როგორც მეუღლეთა თანხმობით, ისე ერთ-ერთი მათგანის სურვილითაც (განქორწინება).

27. ცოცხალ მეუღლეთა ქორწინების მოსპობა (განქორწინება) გატარდება მოქალაქობრივი მდგომარეობის აქტების ჩამწერი ორგანოს რეგისტრაციაში; მოქალაქობრივი მდგომარეობის აქტების დავთრის ეს ჩანაწერი განქორწინების უფაო დამამტკიცებელი საბუთია.

28. ქორწინების მოსპობის ფაქტი, უკეთუ განქორწინება რეგისტრაციაში არ იყო გატარებული, სასამართლოსაც შეუძლიან დაადასტუროს.

29. განქორწინების რეგისტრაციის დროს მეუღლენი განაცხადებენ — თვითველ მათგანს რა გვარი სურს ატაროს. უკეთუ მეუღლენი ამ საკითხში ვერ შეთანხმდებიან, თვითველ მათგანს მიეკუთვნება ის გვარი, რომელიც მას ქორწინებამდე ჰქონდა. უკეთუ ქორწინება მოისპო ერთ-ერთი მეუღლის გარდაცვალების ან სასამართლოს მიერ მისი გარდაცვალებულად გამოცხადების გამო, ცოცხალი მეუღლე შეინარჩუნებს დაქორწინების დროს მიღებულ გვარს.

30. ქორწინების მოსპობის რეგისტრაციის დროს აუცილებლად უნდა გამოირკვეს საკითხი, თუ რომელ მეუღლესთან რომელი შვილი დარჩება აღსაზრდელად და რომელი მეუღლე რამდენს გაიღებს შვილების შესანახად; აგრეთვე უნდა გამოირკვეს შრომისუნარმოკლებული მეუღლისათვის მისაცემი სარჩოს რაოდენობა. უკეთუ მეუღლენი ამ საკითხში შეთანხმდებიან, ეს გარემოება აღინიშნება ქორწინების მოსპობის სარეგისტრაციო დავთარში და ამონაწერი მიეცემა ორსავე მეუღლეს; ეს შეთანხმება არ ართმევს არც ერთ ყოფილ მეუღლეს და

არც მათ შვილებს უფლებას ისარჩელონ შემდგომ საერთო წესით სარჩო იმაზე მეტი რაოდენობით, რაც ამ შეთანხმებით გათვალისწინებულია.

31. უკეთეს შეთანხმებაში აღნიშნული ვალდებულებანი შესრულებულ არ იქნა, დაინტერესებულ პირს შეუძლიან მიმართოს სასარჩაო ორგანოს აღსრულების წარწერის მისაღებად—სახელმწიფო ნოტარიატის დებულების 46 მუხლის წესისამებრ.

32. უკეთეს მუდღენი ვერ შეთანხმდნენ, საკითხი შვილების შესანახი სარჩოს რაოდენობის შესახებ გადაწყდება საერთო სასარჩელო წესით; ამისთანავე სასამართლოს, სასარჩელო განცხადების მიღებისთანავე, შეუძლიან, გარემოებათა მიხედვით და შვილების ინტერესების დასაცავად, დაადგინოს, თუ მშობელთაგან რომელმა და რა ხარჯი უნდა გასწიოს დროებით, დავის გადაწყვეტამდე, შვილების შესანახად და რომელ მათგანს უნდა დარჩეს შვილები დროებით აღსაზრდელად.

საერთო სასარჩელო წესით გადაწყდება აგრეთვე გაქირვებული შრომის-უნარმოკლებული ან უმუშევარი მეუღლისათვის მისაცემი სარჩოს რაოდენობის საკითხი იმ შემთხვევაში, როდესაც მეუღლენი ამ საგანზე ვერ შეთანხმდებიან.

კ ა რ ი მ ე თ ე .

მშობელთა და შვილთა და აზრითვე ნათესავთა ურთიერთობა.

თ ა ვ ი V.

ზოგადი დავულობანი.

33. შვილებისა და მშობლების ურთიერთი უფლებანი დამყარებულია სისხლით შთამომავლობაზე. შვილებს, რომელთა მშობლებიც დაქორწინებული არ ყოფილან, ისეთივე უფლებები აქვთ, როგორც დაქორწინებულ პირთა შვილებს.

34. ბავშვის დედ-მამა ჩაიწერება დაბადების სარეგისტრაციო დავთარში.

35. უკეთეს ბავშვის მშობლები ჩაწერილი არ არიან, ან უკეთეს ჩანაწერი მათ შესახებ არ არის სწორი ან სრული, დაინტერესებულ პირთ უფლება აქვთ დაამტკიცონ ან უარპყონ დედობა ან მამობა სასამართლოს წესით.

36. ყოველ ორსულ ქალს და აგრეთვე იმ ქალს, რომელმაც შვა, იმისდამიუხედავად, დაქორწინებულია იგი თუ არა, უფლება აქვს შეიტანოს განცხადება ბავშვის მამის შესახებ მოქალაქობრივი აქტების ჩამწერ ორგანოში იმ ადგილას, სადაც თვითონ ცხოვრობს; ამ განცხადებაში უნდა აღნიშნოს ბავშვის მამად დასახელებული პირის გვარი, სახელი და მამის სახელი და საცხოვრებელი ან მუშაობის თუ სამსახურის ადგილი.

უკეთეს ბავშვი დაბადებულია, აღნიშნული განცხადების შეტანა შეიძლება მხოლოდ ერთი თვის განმავლობაში დღიდან ბავშვის დაბადებისა. ამ ვადის გასვლის შემდეგ მამობის დამტკიცება შეიძლება მხოლოდ სასამართლოს წესით.

ორსული ქალის განცხადებას უნდა დაერთოს ექიმის მოწმობა, რომელიც დაადასტურებს როგორც ორსულობის ფაქტს, ისე დაახლოვებით ბავშვის ჩასახვის დროსაც; ეს განცხადება შეიძლება დაადასტუროს მომავალი ბავშვის მამამ და ასეთი დადასტურება ბავშვის თავის შეილად აღიარებას უდრის.

37. როდესაც განცხადებას ორსულობის ან ბავშვის დაბადების შესახებ შეიტანს მხოლოდ დედა ბავშვის მამის დასახელებით, მოქალაქობრივი მდგომარეობის აქტების ჩამწერი ადგილობრივი ორგანო სამი დღის განმავლობაში გაუგზავნის შეტყობინებას განცხადებაში მამად დასახელებულ პირს და დაავალებს მას—ერთი თვის განმავლობაში იმ დლიდან, რა დღესაც იგი შეტყობინებას ხელწერილით ჩიზარებს, აცნობოს მოქალაქობრივი მდგომარეობის აქტების ჩამწერ ორგანოს, სცნობს თუ არა იგი თავის თავს ბავშვის მამად.

უკეთეს განცხადებაში მამად დასახელებული პირი ბავშვს თავის შეილად არ სცნობს, ბავშვის დედას შეუძლიან ამ პირის მამობა დაამტკიცოს საერთო სასარჩელო წესისამებრ, სასამართლოს მეშვეობით.

შენიშვნა. უკეთეს დედამ განცხადებაში ბავშვის მამად დაასახელა თავისი ქმარი, რომელიც ბავშვის ჩასახვის შემდეგ გარდაიცვალა, მოქალაქობრივი მდგომარეობის აქტების ჩამწერმა ორგანომ, დედის განცხადების თანახმად, სარეგისტრაციო დავთარში ბავშვის მამად გარდაცვალებული უნდა ჩასწეროს.

38. უკეთეს მოქალაქობრივი მდგომარეობის აქტების დავთარში სრულიად არ იქნება ან სწორად არ იქნება ჩაწერილი ბავშვის მშობლები, ან უკეთეს სწორად არ იქნება აღნიშნული ბავშვის დაბადების დრო, დაინტერესებულ პირთ და დაწესებულებათ უფლება აქვთ დაამტკიცონ ან იდავონ სასამართლოს წესით ბავშვის გაჩენა განსაზღვრული მშობლებისაგან ან განსაზღვრული მამისა თუ დედისაგან და აგრეთვე ბავშვის დაბადების დრო.

შენიშვნა 1. უკეთეს სასამართლოში აღიძვრის საქმე იმის შესახებ, რომ მოქალაქობრივი მდგომარეობის აქტების დავთარში ბავშვის მშობლები სწორად არ არიან ჩაწერილი და რომ ბავშვის მამად თუ დედად ცნობილ უნდა იქნეს სხვა პირი და არა ის, ვინც დავთარში აღნიშნულია ბავშვის მამად თუ დედად, სასამართლო ასეთ საქმეს გადასწყვეტს მხოლოდ ბავშვის ინტერესების მიხედვით და ვალდებულია უარი უთხრას სარჩელზე ნამდვილ მამას ან დედას, უკეთეს ამას ბავშვის ინტერესები მოითხოვს.

შენიშვნა 2. უკეთეს სასამართლო გამოიტანს გადაწყვეტილებას ბავშვის შთამომავლობის შესახებ ან იმის შესახებ, სწორეა თუ არ არის სწორე ჩანაწერი, სათანადო ჩაწერა მოქალაქობრივი მდგომარეობის აქტების დავთარში მოხდება სასამართლოს გადაწყვეტილების მიხედვით.

39. ის პირი, ვინც მოქალაქობრივი მდგომარეობის აქტების ჩამწერ ადგილობრივ ორგანოში შეტანილი განცხადებით თავის თავს ბავშვის მამად სცნობს ან დადგენილი წესისამებრ ბავშვის მამად იქნება ცნობილი, ვალდებულია მონაწილეობა მიიღოს იმ ხარჯში, რაც გამოწვეულია ორსულობით, მშობიარობით და ბავშვის კვებით.

აღნიშნული პირი ვალდებულია აგრეთვე ქონებრივი დახმარება აღმოუჩინოს ბავშვის გაჭირვებულ დედას ორსულობის დროს და ერთი წლის განმავლობაში მშობიარობის შემდეგ.

40. უკეთეს სასამართლოში მამობის დამტკიცების საქმის განხილვის დროს გამოირკვევა, რომ დედას ბავშვის ჩასახვის პერიოდში სქესობრივი კავშირი ჰქონდა, იმ პირის გარდა, ვინც მის განცხადებაშია დასახელებული, კიდევ სხვა პირებთანაც, სასამართლო მიიღებს მხედველობაში მარტოდენ ბავშვის ინტერესებს, აღნიშნულ პირთაგან ერთს სცნობს ბავშვის მამად და დააკისრებს მას ყველა იმ მოვალეობას, რაც გათვალისწინებულია ამა კოდექსის 39 მუხლში.

თ ა ვ ა VI.

ნათესაობის უზღავა-მოვალეობანი.

41. მშობლიური უფლება განხორციელდება მხოლოდ შვილების ინტერესების მიხედვით, და უკეთეს იგი მართლშეუსაბამოდ იქნა გამოყენებული, სასამართლოს შეუძლიან ჩამოართვას მშობლებს მათი უფლება.

42. უკეთეს მშობლებს საერთო გვარი აქვთ, ეს გვარი მიეკუთვნება შვილებსაც. უკეთეს მშობლებს საერთო გვარი არა აქვთ, შვილებს მიეცემათ, მშობელთა შეთანხმების მიხედვით, მამის ან დედის გვარი ან და შეერთებული გვარი. უკეთეს მშობლები ვერ შეთანხმდებიან, სამეურვეო და სამზრუნველო ორგანო მისცემს ბავშვს მამის ან დედის გვარს. უკეთეს ცნობილი არ არის, თუ ვინაა მამა, ბავშვს დედის გვარი მიეცემა. უკეთეს ქორწინება მოიპო, ბავშვს დარჩება დაბადების რეგისტრაციის დროს მიცემული გვარი.

43. უკეთეს მშობლები სხვადასხვა სახელმწიფოს მოქალაქენი არიან, შვილების მოქალაქეობა განისაზღვრება სსრ კავშირის კანონით.

44. ყოველ ღონისძიებას შვილის მიმართ ორივე მშობელი ერთად მიიღებს.

მშობლები ვალდებული არიან იზრუნონ არასრულწლოვანი შვილისათვის: აღზარდონ იგი ისეთი მიმართულებით, რაც საბჭოთა სახელმწიფოს მიზნებს შეეფერება, განავითარონ ფიზიკურად, ასწავლონ და მოამზადონ იგი საზოგადოებრივ-სასარგებლო მუშაობისათვის.

45. უკეთეს რაიმე საკითხში მშობლები ვერ შეთანხმდებიან, სადაო საკითხს გადასწყვეტს სამეურვეო და სამზრუნველო ორგანო მშობელთა მონაწილეობით.

46. უკეთეს მშობლები ერთად არ ცხოვრობენ, მათ შეთანხმებაზე დამოკიდებული, თუ ვისთან უნდა ცხოვრობდეს არასრულწლოვანი შვილი; უკეთეს მშობლები ვერ შეთანხმდნენ, საკითხს გადასწყვეტს სახალხო სასამართლო საერთო სასარჩლო წესისამებრ.

47. მშობლები ვალდებული არიან შეინახონ არასრულწლოვანი შვილი, სრულწლოვანი კი მხოლოდ იმ შემთხვევაში, უკეთეს იგი შრომისუნარიობის ან უმუშევრობის გამო გაჭირვებაშია და უკეთეს ამასთანავე მშობლებს თავისი ქონებრივი მდგომარეობით შეუძლიან მას დახმარება აღმოუჩინონ.

48. არასრულწლოვანი და გაქირავებული შრომისუნარმოკლებული შვილის შენახვა დაეკისრება აგრეთვე მამინაცვალს ან დედინაცვალს იმ შემთხვევაში:

ა) უკეთეს მისი მშობლები გარდაიცვალენ;

ბ) უკეთეს მშობლებს საკმარისი სახსარი არა აქვთ შვილების შესანახად. აღნიშნული მოვალეობა მამინაცვალს ან დედინაცვალს დაეკისრება მხოლოდ იმ პირობით, უკეთეს ბავშვს მამინაცვალი ან დედინაცვალი ინახავდა თუ ზრდიდა მამისა ან დედის გარდაცვალებამდე ან და ამა მუხლის „ბ“ პუნქტში აღნიშნული პირობის დადგომამდე.

შენიშვნა. ამა მუხლში აღნიშნული მოვალეობა გადადის აგრეთვე

ყველა პირზე, ვინც სამოქალაქო სამართლის კოდექსის 418 და 421 მუხლების წესისამებრ მიიღებს იმ მამინაცვლის ან დედინაცვლის გარდაცვალების შემდეგ დარჩენილ ქონებას, რომელიც ინახავდა ან რომელიც კანონით ვალდებული იყო შეენახა თავისი გერი; ამასთანავე ეს მოვალეობა გადადის მიღებული ქონების ფარგლებში. უკეთეს აღნიშნული ქონება რამდენიმე პირმა მიიღო, ისინი პასუხს აგებენ სოლიდარულად და თვითეთლი მათგანის მიერ მიღებული ქონების პროპორციონალურად.

49. გერი ვალდებულია შეინახოს გაქირავებული შრომისუნარმოკლებული მამინაცვალი ან დედინაცვალი, უკეთეს იგი მათ რჩენაზე იმყოფებოდა.

50. არასრულწლოვანი შვილის პირადი და ქონებრივი ინტერესების დაცვა ეკისრება მშობელთ, რომელნიც შვილის ბუნებრივი წარმომადგენელნი არიან როგორც სასამართლოში, ისე სხვა დაწესებულებაშიაც.

51. მშობლებს უფლება აქვთ მოსთხოვონ, სასარჩელო წესით, შვილის დაბრუნება ყველას, ვინც მას თავისთან ამყოფებს კანონის ან სასამართლოს დადგენილების გარეშე; ამასთანავე სასამართლო ფორმალურად მშობელთა უფლებით შეზღუდული არ არის და ყოველ ცალკე შემთხვევაში საკითხს მარტოდენ შვილის ინტერესების მიხედვით გადასწყვეტს. უკეთეს სასამართლო მშობლებს თხოვნაზე უარს ეტყვის, ეს გარემოება მან უნდა აცნობოს სამეურვეო და სამზრუნველო ორგანოს მეურვის დასანიშნავად.

52. მშობელთ უფლება აქვთ დასდონ, შვილის თანხმობით, შვილის შეგირდობის ხელშეკრულება და დაქირავებით მუშაობის ხელშეკრულება იმ შემთხვევაში და იმ წესით, რაც გათვალისწინებულია შრომის კანონმდებლობით.

53. უკეთეს მშობლები თავის მოვალეობას არ ასრულებენ ან თავის უფლებას შვილის მიმართ სწორედ არ ანხორციელებენ, ან და უკეთეს ისინი მკაცრად ეპყრობიან შვილს, სასამართლო დაადგენს—ჩამოერთვას მშობლებს მშობლიური უფლება, ჩამოერთვას მათ შვილი და გადაეცეს სამეურვეო და სამზრუნველო ორგანოს; თანაც სასამართლოს შეუძლიან დაადგინოს, რომ ბავშვს სარჩო ორივე მშობელმა აძლიოს. ასეთი საქმე გადაწყდება მას შემდეგ, რაც მოსმენილი იქნება სამეურვეო და სამზრუნველო ორგანოს წარმომადგენლის დასკვნა.

54. მშობლიური უფლების ჩამორთმევის შესახებ საქმის აღძვრა სასამართლოში შეუძლიან სახელმწიფო ორგანოს, საზოგადოებრივ ორგანიზაციას და აგრეთვე დაინტერესებულ პირს.

სამეურვეო ორგანოს უფლება აქვს სასამართლოს გადაწყვეტილებამდე და ადვინოს, რომ ბავშვი ჩამოერთვის მშობელთ და სხვა პირს, ვის ზრუნვაზედაც იგი იმყოფება, უკეთუ მათთან ბავშვის დატოვება ამ უკანასკნელისათვის საშიშია.

55. სასამართლოს წესით მშობლიურ უფლებას მოკლებული მშობელი არ ჰკარგავს უფლებას ინახულოს თავისი შვილი, რომელიც სამეურვეო და სამზრუნველო ორგანოს მზრუნველობაშია; ხოლო სამეურვეო და სამზრუნველო ორგანოს შეუძლიან არ მისცეს მშობელს შვილის ნახვის ნება, უკეთუ სცნობს, რომ ასეთი ნახვა შეიძლება მავნებელი იქნეს არასრულწლოვანი ბავშვისათვის.

56. მშობლიური უფლების ჩამორთმევა არ ანთავისუფლებს მშობელთ შვილის შენახვისა და აღზრდისათვის საჭირო ხარჯისაგან.

57. შვილი ვალდებულია შეინახოს თავისი გაკვირებული მშობელი, უკეთუ იგი შრომისუნარმოკლებული ან უმუშევარია.

თვითეული შვილის მონაწილეობა მშობლის შენახვაში განისაზღვრება იმისდამხედვით, თუ რამდენად გაკვირებულია მშობელი, რამდენად არის იგი მოკლებული შრომის უნარს და როგორია თვითეული შვილის ქონებრივი მდგომარეობა.

58. უკეთუ მშობელს არ სურს შვილის შენახვა ან უკეთუ შვილს არ სურს მშობლის შენახვა, ამა კოდექსის 47 და 57 მუხლებით გათვალისწინებულ შემთხვევაში, იმ პირს, რომელსაც უფლება აქვს თავისი შენახვა მოითხოვოს, შეუძლიან ისარჩელოს ამაზე სასამართლოში.

შენიშვნა. უკეთუ მშობლების ან შვილების ქონებრივი მდგომარეობა შეიცვლება, სასამართლოს გადაწყვეტილება შეიძლება შეცვლილ იქნეს საერთო ისარჩელო წესით.

59. ის პირნი, რომელნიც ვალდებულ არიან თანაზიარად შეინახონ ვინმე, პასუხს აგებენ თანასწორ წილად, გარდა ისეთი შემთხვევისა, როდესაც სასამართლო, ვალდებულ პირთა სხვადასხვა ქონებრივი მდგომარეობის გამო ან იმის გამო, რომ ერთი მათგანი სხვაგან იმყოფება (ან და სხვა რამ პატივსადები მიზეზის გამო), საჭიროდ სცნობს სხვანაირად გაანაწილის ამ მოვალეობის შესრულება.

შენიშვნა. მშობლებისა და შვილების უფლება კომლის ქონებაზე განისაზღვრება მიწის კოდექსის სათანადო მუხლებით.

60. გაკვირებულ არასრულწლოვან დასა და ძმას უფლება აქვს მოსთხოვოს თავის შენახვა ძმებსა და დებს, რომელთაც საკმაო სახსარი მოეპოებათ, იმ შემთხვევაში, როდესაც მშობლებს არ შეუძლიანთ მისი შენახვა სხვაგან ულოწის ან უსასხრობის გამო.

61. გაკვირებულ და შრომისუნარმოკლებულ პაპას ან დიდედას უფლება აქვს მოსთხოვოს თავის შენახვა შვილიშვილს, რომელსაც საკმაო სახსარი მოეპოება, უკეთუ მეუღლეს ან შვილს არ შეუძლიან მისი შენახვა. ამგვარადვე, გაკვირებულ არასრულწლოვან ან შრომისუნარმოკლებულ შვილიშვილს უფლება აქვს მოსთხოვოს თავის შენახვა საკმაო სახსარის მქონე პაპას და დიდედას, უკეთუ მშობლებს, ძმებსა და დებს მისი შენახვა არ შეუძლიანთ.

62. უკეთუ ბავშვის შესანახი სახსარი შრომითი მიწათმოქმედი მეურნეობის (კომლის) წევრს უნდა გადახდეს, ხოლო მისი პირადი სახსარი საკმარისი

არ არის ბავშვის უზრუნველსაყოფად, ბავშვს უფლება აქვს მიიღოს სარჩო კომლის საერთო ქონების იმ ნაწილიდან, რაც კომლის აღნიშნულ წევრს ერგება.

ამასთანავე ეს გადახდევინება:

ა) ნებადართულია კომლის მხოლოდ ისეთ წევრთა შიშართ, რომელნიც საერთო მურნეობას ეწევიან, და

ბ) შეიძლება მიტკეულ იქნეს მარტოოდენ მურნეობის ფულად თანხაზე და პროდუქტებზე, ხოლო არ შეიძლება იძულებით გამოყოფილ იქნეს მიწა, საჭონელი, ინვენტარი და კომლის საერთო სამურნეო მოწყობილობის სხვა რამ საგანი, უკეთუ ასეთი გამოყოფა არ მოხდეს იმ წესით და იმ პირობებში, რაც მიწის კოდექსით გათვალისწინებულია შრომითი მიწათმომქმედი მურნეობის (კომლის) გაყრისათვის.

თ ა ვ ა VII.

შვილად აყვანა.

63. შვილად შეიძლება აყვანილ იქნეს მხოლოდ არასრულწლოვანი ბავშვი და ისიც მხოლოდ ბავშვის ინტერესისათვის.

64. შვილად აყვანა შეუძლიან ყველას, ვისაც კი ოცი წელი შესრულებია, გარდა:

ა) ბერ-მონაზონისა და ყველა სარწმუნოების რელიგიური კულტის სასულიერო მსახურისა;

ბ) ყოფილი პოლიციის, ენდარმენტის ცალკე კორპუსის და საიდუმლო დაცვის განყოფილებების (охранное отделение) მოსამსახურისა და აგენტისა, რუსეთის ყოფილი სამეფო გვარეულობის წევრისა და აგრეთვე იმ პირებისა, რომელნიც პოლიციის და ენდარმენტის მოქმედებას ხელმძღვანელობდნენ;

გ) არაქმედობაუნარიანი პირისა;

დ) იმ პირისა, ვისაც სასამართლოს დადგენილებით ჩამორთმეული აქვს მშობლიური უფლება ან სხვა უფლება;

ე) შვილად ასაყვანის მოვალის ან კრედიტორისა და აგრეთვე იმ პირისა, ვისი ინტერესებიც შვილად ასაყვანის ინტერესებს ეწინააღმდეგება.

65. შვილად აყვანა მოხდება სამურნეო და სამზრუნველო ორგანოს დადგენილებით და უნდა გატარდეს, საერთო წესით, მოქალაქობრივი მდგომარეობის აქტების ჩამწერი ორგანოს რეგისტრაციაში, რომელ ორგანოსაც ამ მიზნით გაეგზავნება აღნიშნული დადგენილების ასლი.

66. შვილად აყვანის დროს შვილად აყვანილს შეიძლება მიეცეს შვილად ამყვანის გვარი, ხოლო, უკეთუ შვილად ამყვანი მამაკაცია—მამის სახელადაც მას შეიძლება შვილად ამყვანის სახელი მიეცეს. უკეთუ შვილად ცოლ-ქმარი აიყვანენ, შვილად აყვანილის გვარი მათი შეთანხმებით განისაზღვრება.

67. უკეთუ შვილად ასაყვანს მშობლები ჰყავს ან უკეთუ იგი მიცემულია მურგვეობასა ან მზრუნველობაში, მისი შვილად აყვანისათვის საჭიროა მშობლების, მურგვის ან მზრუნველის თანხმობა.

უკეთეს შვილად ასაყვანს მშობლები არა ჰყავს და იგი საბავშვო სახლში იმყოფება, შვილად აყვანისათვის საჭიროა განათლების სახალხო კომისარიატთან არსებული არასრულწლოვანთა სოციალურ-უფლებრივი დაცვის განყოფილების თანხმობა.

68. უკეთეს ვისიმე შვილად აყვანა სურს ისეთ პირს, რომელიც დაქორწინებულია, საჭიროა მისი მეუღლის თანხმობა.

69. ათი წლის ასაკამდე მიღწეული ბავშვის შვილად აყვანა შეიძლება მხოლოდ მისი თანხმობით.

70. არ შეიძლება ერთი და იგივე პირი ორმა ან მეტმა პირმა აიყვანოს შვილად, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც შვილად ამყვანნი ცოლ-ქმარი არიან.

71. რამდენიმე პირის შვილად აყვანა შეიძლება.

72. მეურვეს ან მზრუნველს შეუძლიან მის მეურვეობასა თუ მზრუნველობაში მიცემულის შვილად აყვანა, ხოლო იმ პირობით, რომ შვილად ამყვანმა ხელი აიღოს თავის სამეურვეო მოვალეობაზე.

შენიშვნა. იმ დაწესებულებას, რომლის დადგენილებითაც შვილად აყვანა სწარმოებს, შეუძლიან ამა მუხლით გათვალისწინებულ შემთხვევაში გამოიტანოს დადგენილება შვილად აყვანის შესახებ მხოლოდ მას შემდეგ, როდესაც მეურვე მეურვეობაში მიცემულის მთელ ქონებას ახლად დანიშნულ მეურვეს ჩააბარებს.

73. შვილად აყვანილი და მისი შთამომავლობა შვილად ამყვანის მიმართ და შვილად ამყვანი შვილად აყვანილისა და მისი შთამომავლობის მიმართ შეიძენენ ყველა პირად და ქონებრივ უფლება-მოვალეობას, როგორც შთამომავლობითი ნათესაეები. ამავ დროს შვილად აყვანილი და მისი შთამომავლობა ჰყარგავენ ყველა უფლებას და თავისუფლდებიან ყველა მოვალეობისაგან სხვა თავიანთი შთამომავლობითი ნათესაეების მიმართ.

შენიშვნა. ამა მუხლის მოქმედება გაერცვლდება როგორც ყველა შვილად აყვანილზე, ისე იმ პირზედაც, ვინც ოჯახში შვილობილად იყო მიღებული ან ვინც ჩასიძებულია 1926 წ. სექტემბრის 27-მდე (კან. კრებ. 1926 წ. მე-5 №-ი, მუხ. 110).

74. არასრულწლოვანის ფაქტობრივი, იურიდიულად გაუფორმებელი მიღება ოჯახში წვევრად სასამართლოს შეუძლიან საფუძვლად დაუდვას იმას, რომ არასრულწლოვანს მინიჭოს შენახვის მოთხოვნის უფლება იმ პირისაგან, ვის ოჯახშიაც იგი მიღებული იყო.

75. ყოველ პირს და დაწესებულებას შეუძლიან სასამართლოში აღძრას სარჩელი შვილად აყვანის გაუქმების შესახებ, უკეთეს ამას შვილად აყვანილის ინტერესი მოითხოვს.

76. უკეთეს სასამართლომ გააუქმა შვილად აყვანა, იგი დაადგენს, რომ ბავშვი ჩამოერთვას შვილად ამყვანს, აღდგენილ იქნეს მშობლების უფლება და გადაეცეს ბავშვი მშობლებს, თუ მას მშობლები ჰყავს, ან სამეურვეო და სამზრუნველო ორგანოს.

77. საბჭოთა მოქალაქის შვილის შვილად აყვანა საქართველოს სსრ ტერიტორიაზე მცხოვრები უცხოელი მოქალაქის მიერ, უკეთეს ეს უკანასკნელი

ეკუთვნის მუშათა კლასს ან ისეთ გლეხთა წრეს, რომელიც სხვის შრომას არ იყენებს, შეიძლება ამა თავით გათვალისწინებული წესების დაცვით; ამის გარდა, ატყობილად საჭიროა ყოველ ცალკე შემთხვევაში იმ ადგილის საოლქო ან სამაზრო აღმასრულებელი კომიტეტის სპეციალური ნებართვა, სადაც შეილად ასაკუანი ცხოვრობს; უკეთეს შეილად აყვანის მსურველი უცხოელი მოქალაქე მშრომელთა ზემოაღნიშნულ კატეგორიებს არ ეკუთვნის, საჭიროა სათანადო ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის ნებართვა.

კ ა რ ი მ ე ს ა ვ ე .

მეურვეობა და მზრუნველობა.

თ ა ვ ი V I I I .

ზოგადი დავულებანი მეურვეობისა და მზრუნველობის შესახებ.

78. მეურვეობა და მზრუნველობა დაწესდება არაქმედობაუნარიანი პირონებისა, მისი კანონიერი უფლებებისა და ინტერესების და აგრეთვე მისი ქონების დასაცავად—კანონით გათვალისწინებულ შემთხვევაში.

79. მეურვეობა დაწესდება არასრულწლოვანისათვის თოთხმეტ წლამდე და ისეთი პირისათვის, ვინც დადგენილი წესისამებრ ჭკუანაკლებად ან სულთ ავადმყოფად იქნება ცნობილი. გარდა ამისა, მეურვეობა, კანონით გათვალისწინებულ შემთხვევაში, დაწესდება უგზო-უკვლოდ დაკარგულის და გარდაცვალებულის ქონებაზე. მეურვე ანზორციელებს ყველა უფლებას და ასრულებს ყველა მოვალეობას მეურვეობაში მიცემული პირის სახელით და მისი ინტერესების დასაცავად.

80. მზრუნველობა დაწესდება არასრულწლოვანი პირისათვის თოთხმეტი წლიდან თერამეტ წლამდე და იმ სრულწლოვანისათვის, რომელსაც თავისი ფიზიკური მდგომარეობის გამო არ შეუძლიან თვითონ დაიცვას თავისი უფლება.

81. მშობელი და შეილად ამყვანი ჩათვლება მეურვედ ან მზრუნველად ისე, რომ სპეციალური დანიშვნა საჭირო არ არის.

82. ყოველგვარი სახის მეურვეობის საქმეს განაგებენ სათანადო ორგანოები, რომელნიც აღნიშნულ არიან სამეურვეო და სამზრუნველო ორგანოთა დებულებაში.

83. მეურვეობისა და მზრუნველობის უშუალო განხორციელებისათვის სამეურვეო ორგანო დანიშნავს მეურვეს ან მზრუნველს მეურვეობაში მიცემულის მახლობელ პირთაგან, ხოლო, თუ ასეთის დანიშვნა შეუძლებელია,—იმ პირთაგან, რომელთაც საამისოდ გამოჰყოფს პროფესიონალური ან სხვა საზოგადოებრივი ორგანიზაცია, და უკეთეს ასეთი არ მოიპოვება,—სხვა პირთაგან.

84. მეურვეობა და მზრუნველობა დაწესდება იმ ადგილის მიხედვით, სადაც მეურვეობაში ან მზრუნველობაში მისაცემი პირი ცხოვრობს, ან სადაც ის ქონებაა, რომელზედაც მეურვეობა უნდა დაწესდეს (მუხ. 100).

85. მეურვის ან მზრუნველის არჩევის დროს მხედველობაში მიღებულ უნდა იქნეს მეურვედ თუ მზრუნველად დასანიშნავი პირის პირადი თვისებანი, აგრეთვე ის, თუ რამდენად შესწევს მას უნარი სათანადო მოვალეობანი შესრულოს და რა დამოკიდებულება არსებობს ამ პირსა და მეურვეობაში ან მზრუნველობაში მისაკემ პირს შორის; ამასთანავე საჭიროა გათვალისწინებულ იქნეს, როდესაც ეს შესაძლებელია, მეურვეობაში მისაკემი პირის სურვილიც.

86. მეურვედ ან მზრუნველად არ შეიძლება დაინიშნოს:

ა) ის, ვინც საქართველოს სსრ კონსტიტუციის თანახმად მოკლებულია აქტიურ და პასიურ საარჩევნო უფლებას;

ბ) ის, ვისაც სასამართლოს წესით ჩამორთმეული აქვს მშობლიური უფლება (მუხ. 53);

გ) ის, ვისი ინტერესებიც ეწინააღმდეგება იმ პირის ინტერესებს, რომელსაც უნდა დაენიშნოს მეურვე ან მზრუნველი, და აგრეთვე ის, ვინც მტრულად არის მასთან განწყობილი;

დ) არასრულწლოვანი;

ე) ის, ვინც გამორიცხულია მშრომელთა საზოგადოებრივი ორგანიზაციებიდან.

შენიშვნა. ამა მუხლის „ა“ პუნქტში აღნიშნული შეზღუდვა არ გავრცელდება მშობლებსა და ახლო ნათესაებზე (მუხ. 6, პ. „დ“), ხოლო „დ“ პუნქტში აღნიშნული შეზღუდვა—მშობლებზე.

87. მეურვედ ან მზრუნველად დანიშნულ პირს არ შეუძლიან უარი სთქვას ამ მოვალეობის შესრულებაზე, გარდა:

ა) იმ მამაკაცისა, რომელსაც შეუსრულდა 55 წელი, და იმ ქალისა, რომელსაც შეუსრულდა 50 წელი;

ბ) იმ პირისა, ვისაც ავადმყოფობისა, ფიზიკური ნაკლისა და ქონებრივი მდგომარეობის გამო, ან მოსაქმეობის თუ თანამდებობის გამო არ შეუძლიან ამ მოვალეობის შესრულება;

გ) იმ პირისა, ვინც თავისთან ორს ან ორზე მეტ ბავშვს ზრდის;

დ) ორსული ქალისა ან დედისა, რომელსაც თავისთან ჰყავს ბავშვი მწლამდე;

ე) იმ პირისა, ვინც უკვე არის მეურვედ ან მზრუნველად.

88. არასრულწლოვანის მეურვე და მზრუნველი ვალდებულია იზრუნოს მეურვეობაში მიცემულის ჯანმრთელობასა და ფიზიკურ განვითარებაზე, მის აღზრდაზე ისეთი მიმართულებით, რაც საბჭოთა სახელმწიფოს მიზნებს შეეფერება, და მის სწავლებასა და მომზადებაზე საზოგადოებრივ-სასარგებლო მოღვაწეობისათვის. სულით ავადმყოფის ან ქუჩანაკლების მეურვე ვალდებულია მიიღოს ღონისძიება მეურვეობაში მიცემულის მკურნალობისათვის და აგრეთვე იმისათვის, რომ აცხოვროს იგი ისეთ პირობებში, რაც მის ჯანმრთელობას შეეფერება.

89. მეურვეობისა და მზრუნველობის მოვალეობა უსასყიდლოდ შესრულდება, ხოლო უკეთუ არის ისეთი ქონება, რომელიც შემოსავალს იძლევა და მეურვეობის თუ მზრუნველობის ორგანოს ვამეგებლობაშია, აღნიშნულ ორგანოს

შეუძლიან დაუნიშნოს მეურვეს ან მზრუნველს გასამრჯელო არა უმეტეს ქონების წმინდა შემოსავლის 10 %-ისა.

90. მეურვეობაში მიცემული პირის შენახვისათვის საჭირო ხარჯი, რასაც სამეურვეო და სამზრუნველო ორგანო საჭიროდ და სასარგებლოდ სცნობს, გაიღება მეურვეობაში მიცემულის ქონების შემოსავლიდან, ხოლო უკეთეს ქონების შემოსავალი საკმარისი არ არის ან ეს ქონება არაფიქსირებული შემოსავალს არ იძლევა, თვით ამ ქონებიდან, რომელიც შეიძლება გასხვისებულ იქნეს სამეურვეო და სამზრუნველო ორგანოს ნებართვით.

შენიშვნა. უკეთეს მეურვეობაში მიცემულს არაფიქსირებული ქონება არა აქვს, სამეურვეო და სამზრუნველო ორგანო აღძრავს შუამდგომლობას სოციალური უზრუნველყოფის ორგანოს წინაშე, რათა მეურვეს მიეცეს სახსარი მეურვეობაში მიცემულის შესანახად.

91. მეურვეს უფლება აქვს მოსთხოვოს მეურვეობაში მიცემული ყველას, ვინც მას უკანონოდ თავისთან ამყოფებს.

92. საქართველოს სსრ იმ მოქალაქეთა სამეურვეო ან სამზრუნველო საქმეებს, ვინც თვითონ ან ვისი ქონებაც სსრ კავშირის ფარგლების გარეთ არის, განაგებს სსრ კავშირის წარმომადგენლობა საზღვარგარეთ.

თ ა ; ა IX.

მუხარისა და მზრუნველის უფლება-მოვალეობანი.

93. მეურვის მოვალეობას შეადგენს იზრუნოს მეურვეობაში მიცემულისათვის, განაგოს მისი ქონება და იყოს მისი წარმომადგენელი ყველა საქმეში და შემთხვევაში.

94. მეურვეს შეუძლიან დასდოს ყოველგვარი გარიგება, რის დადებაც შეეძლებოდა თვით მეურვეობაში მიცემულს, კმედლობაუნარიანი რომ ყოფილიყო, ან იმ ქონების პატრონს, რაზედაც მეურვეობაა დაწესებული; ხოლო მეურვეს არ შეუძლიან: ა) ქონების გასხვისება, ბ) ქონების დაგირავება, გ) თამასუქის და სხვა სავალო ვალდებულების გაცემა, დ) კანონით ან ანდერძით მიკუთვნიებულ სამკვიდრო ქონებაზე უარის თქმა, ე) ქონების გაცემა გრძელვადიანი იჯარით (ერთ წელზე მეტი ვადით), ვ) მეურვეობაში მიცემულის საწარმოს მოქმედების მოსპობა, ზ) ამხანაგობის ხელშეკრულების დადება, თ) სამოქალაქო საქმის შერიგებით გათავება. ყველა ამ მოქმედების შესრულებისათვის საჭიროა სამეურვეო და სამზრუნველო ორგანოების თანხმობა. სრულიად არ შეიძლება მეურვეობაში მიცემულის ქონების გაჩუქება და აგრეთვე მისი სახელით თავდებობის ხელშეკრულების დადება.

შენიშვნა. ისეთი ქონება, რომელიც მალე ფუჭდება, ან ისეთი, რომელიც თავისი ხასიათის მიხედვით გასაყიდად არის დანიშნული, შეიძლება გაიყიდოს მეურვეობის და მზრუნველობის ორგანოების უნებართვოდ.

95. ქონების გასხვისების ან დაგირავებისათვის ნებართვის მიცემის დროს სამეურვეო და სამზრუნველო ორგანომ უნდა განუმარტოს მეურვეს, თუ რა საჭიროებას უნდა მოხმარდეს მიღებული თანხა.

96. მეურვეს არ შეუძლიან დასდოს რაიმე გარიგება იმ პირთან, ვინც მის მეურვეობაშია მიცემული, ან იყოს მის წარმომადგენლად თავის მეუღლესა ან ამა კოდექსის მე-6 მუხლში აღნიშნულ თავის ნათესავთა და მეურვეობაში მიცემულს შორის გარიგების დადების და სასამართლოში საქმის წარმოების დროს, ან და შეიძინოს მეურვეობაში მიცემულის საჯარო ვალდებულება; იმ ვალის გადახდა, რაც მეურვეობაში მიცემულს მეურვის მეუღლის ან მეურვის ნათესავის (მუხ. 6) ჰმართებს და რაც აღებული იყო იმ დრომდე, ვიდრე ეს პირი მეურვედ დაინიშნებოდა, მოხდება სამეურვეო და სამზრუნველო ორგანოს ნებართვით.

97. მეურვეობაში მიცემული არასრულწლოვანის მიზარება აღსაზრდელად ან სასწავლად ან სულით ავადმყოფის მიცემა სხვა პირისათვის შესაძლებელია მეურვეს შეუძლიან მხოლოდ სამეურვეო და სამზრუნველო ორგანოს ნებართვით.

98. იმ პირს, ვისაც ამა კოდექსის 80 მუხლის თანახმად მზრუნველობა დაეწესა, გარიგების დადება შეუძლიან მხოლოდ მზრუნველის თანხმობით. ამა კოდექსის 94 მუხლში ჩამოთვლილი ყველა შეზღუდვა გავრცელდება მზრუნველზედაც. ისეთი გარიგების დადებისათვის, რაც მზრუნველობაში მიცემულის პირადი შრომით მოპოებულ საგანსა და თანხას შეეხება, სამეურვეო და სამზრუნველო ორგანოს თანხმობა საჭირო არ არის.

99. მეურვე თუ მზრუნველი იცავს მეურვეობასა და მზრუნველობაში მიცემული პირის უფლებას და ინტერესს ყველა დაწესებულებაში, მათ შორის სასამართლოშიც, და აგრეთვე ქონებრივი ხელშეკრულობის დადების დროს.

100. უკეთუ მეურვე ან მზრუნველი დაუდევრობას გამოიჩინოს ან თავის უფლებამოსილობას ბოროტად გამოიყენებს, სამეურვეო და სამზრუნველო ორგანოს შეუძლიან როგორც თავისი თაოსნობით, ისე თვით მეურვეობაში ან მზრუნველობაში მიცემული პირის, და აგრეთვე სახელმწიფო დაწესებულების, საზოგადოებრივი ორგანიზაციის ან კერძო მოქალაქის შუამდგომლობით, გადააყენოს მეურვე თუ მზრუნველი მოვალეობის აღსრულებისაგან; ამისთანავე უკეთუ მეურვის ან მზრუნველის მოქმედება სისხლის სამართლის წესით დასასჯელი ქმედობის ნიშნებს შეიცავს, მის წინააღმდეგ უნდა აღიძვრას დევნა სისხლის სამართლის წესით.

101. მეურვისა და მზრუნველის მოქმედება შეიძლება განსაჩივრებულ იქნეს სათანადო სამეურვეო და სამზრუნველო ორგანოში; საჩივრის შეტანა შეუძლიან მეურვეობაში ან მზრუნველობაში მიცემულ პირს, სახელმწიფო ან საზოგადოებრივ დაწესებულებას და მესამე პირს.

102. საჩივარი ადგილობრივი სამეურვეო და სამზრუნველო ორგანოს დადგენილებასა და განკარგულებაზე შეიტანება იმ წესით, რაც აღნიშნულია სამეურვეო და სამზრუნველო ორგანოთა დებულებაში.

თ ა ჯ ო X.

სამეურვეო და სამზრუნველო საქმეთა წარმოება.

103. სამეურვეო და სამზრუნველო საქმეთა განხილვის დროს სამეურვეო და სამზრუნველო ორგანო დაიბარებს განმცხადებელს, მომჩივანს, მეურვესა და

მზრუნველს, საქმით დაინტერესებულ პირთ, მოწმეებს, ექსპერტებს და აგრეთვე, საპროკურობის მიხედვით, მეურვეობასა თუ მზრუნველობაში მიცემულ ან მისაცემ პირს. განმცხადებლის, მომჩივნის ან სხვა პირის გამოუცხადებლობა, რომელთაც შეტყობინება მიიღეს, საქმის განხილვას ვერ დააბრკოლებს, უკეთეს ის ორგანო, რომელმაც აღნიშნული პირნი დაიბარა, მათ გამოცხადებას სავალდებულოდ არ სცნობს.

104. სამეურვეო და სამზრუნველო ორგანო გამოიტანს დადგენილებას მეურვეობის თუ მზრუნველობის დაწესებისა და მოსპობისა, მეურვის თუ მზრუნველის დანიშვნისა და დათხოვნისა, ქონების გასხვისებისათვის და დაგირავებისათვის ნებართვის მიცემისა, უფლებაზე უარის თქმისა და საჩივრების, ანგარიშების და ბავშვის აღზრდასთან დაკავშირებული საკითხების განხილვის შესახებ. დადგენილება გამოეცხადება დაინტერესებულ პირთ.

105. უკეთეს მეურვეობასა და მზრუნველობაში მიცემულ პირს აქვს ქონება სხვა სამეურვეო და სამზრუნველო ორგანოს სამოქმედო რაიონში, ამ უკანასკნელს, საპროკურობის მიხედვით, შეუძლიან დანიშნოს ცალკე მეურვე ზემოაღნიშნული ქონების გამგებლობისათვის.

106. მეურვეობის ან მზრუნველობის დაწესების საპროკურობის შესახებ (ამა კოდექსის 79 და 80 მუხ.) სამი დღის განმავლობაში უნდა მისცეს ცნობა: ა) სახლის სამოურავომ, სახლის მფლობელმა და მოიჯარადრემ, უკეთეს სახლში არის ისეთი პირი, რომელიც მეურვეობასა თუ მზრუნველობაში უნდა მიიცეს; ბ) მოქალაქობრივი მდგომარეობის აქტების ჩამწერმა ორგანომ, უკეთეს იგი გარდაცვალების რეგისტრაციის დროს შეიტყობს, რომ უბატრონოდ დარჩა არასრულწლოვანი, ან რომ არის მიგდებული ბავშვი თუ თბოლი; გ) სასამართლოს აღმასრულებელმა ან მისი ფუნქციის აღმასრულებელმა, უკეთეს იგი ქონების აწერის დროს აღმოაჩინეს ისეთ პირს, რომელიც მეურვეობასა თუ მზრუნველობაში უნდა მიიცეს, ან და აღმოაჩინეს, რომ საჭიროა ქონების დაცვა (მუხ. 79); დ) სასამართლო ორგანომ და მილიციამ, უკეთეს შეპყრობილ იქნა ან თავისუფლების აღკვეთა მიესაჯა ისეთ პირს, რომელიც პატრონობდა არასრულწლოვანს, რის გამოც ეს უკანასკნელი სათანადო მოვლის გარეშე რჩება; ე) იმ მოქალაქემ, რომელიც დაკავშირებულია მეურვეობასა თუ მზრუნველობაში მისაცემ პირთან ნათესაობით ან საერთო მეურვეობით.

შენიშვნა. სამეურვეო და სამზრუნველო ორგანოს შეუძლიან მეურვეობა თუ მზრუნველობა თავისი თაოსნობითაც დააწესოს, უკეთეს შეიტყობს, რომ ასეთის დაწესება საჭიროა.

107. მეურვეობაში მიცემულის ქონება ვაიციდება სამეურვეო და სამზრუნველო ორგანოს დადგენილებისამებრ საჯარო ვაჭრობით ან და თავისუფალ ფასად, რაც, უკეთეს საპროკურობა მოითხოვს, განსაზღვრულ იქნება ექსპერტების დასკვნის მიხედვით. საჯარო ვაჭრობა შემდგომ დამტკიცებულ უნდა იქნეს სამეურვეო და სამზრუნველო ორგანოს მიერ.

შენიშვნა. სოფლის საბჭოს უფლება აქვს სამეურვეო და სამზრუნველო საქმეებზე სოფლად დანიშნოს, მეურვის ან მზრუნველის წარდგენით, საჯარო ვაჭრობა, თუ საჭირო იქნება, მეურვეობაში მიცემული პირის ქო-

ნების გასაყიდად, ხოლო ამ ქონების ღირებულება 15 მანეთს არ უნდა აღემატებოდეს. ამასთანავე სარაიონო აღმასრულებელ კომიტეტს დაეკისრება საერთო ხელმძღვანელობა გაუწიოს მეურვეობისა და მზრუნველობის საქმეს და სათანადო შემთხვევაში დანიშნოს საჯარო ვაჭრობა მეურვეობასა თუ მზრუნველობაში მიცემული პირის 15 მანეთზე მეტი ღირებულების ქონების გასაყიდად.

108. მეურვეობაში მიცემულის ფულადი თანხა, ფასიანი ქაღალდები და ფასეულობა, ვარდა იმ ფულისა, რაც საჭიროა მეურვეობაში მიცემულის შესანახი და მისი ქონების მოსავლელი მიმდინარე ხარჯებისათვის, შეტანილ უნდა იქნეს სახელმწიფო დაწესებულებაში (შრომითს შემნახველ სალაროში, სახელმწიფო ბანკის განყოფილებაში და სხვ.) და არ შეიძლება ინახებოდეს თვით მეურვესთან.

109. მეურვე და მზრუნველი ყოველწლიურად, არა უგვიანეს თებერვლის 1-ისა, წარუდგენს მეურვეობისა და მზრუნველობის სათანადო ორგანოს წინა წლის წერილობით ანგარიშს. მეურვის თუ მზრუნველის ანგარიში უნდა შეიცავდეს ცნობებს არა მარტო მეურვეობაში ან მზრუნველობაში მიცემული პირის ქონების გამგებლობისა, მისი შემოსავლისა და გაწეული ხარჯის შესახებ, არამედ იმის შესახებაც, თუ როგორი იყო ზრუნვა მეურვეობაში ან მზრუნველობაში მიცემულის პიროვნებისა, მისი ჯანმრთელობისა, მეურვეობაში მიცემული არასრულწლოვანის აღზრდისა, მისი სწავლებისა და მისი მოშაადებისათვის სასარგებლო მუშაობის საწარმოებლად და სხვ.

მეურვეობის თუ მზრუნველობის მოსპობისას მეურვე თუ მზრუნველი წარადგენს საერთო ანგარიშს ქონების გამგებლობის შესახებ.

შენიშვნა. ანგარიში ქონების გამგებლობის შესახებ უნდა წარადგინონ მშობლებმაც (მუხ. 81), უკეთუ მათ შეიღს აქვს პირადად მისი კუთვნილი რაიმე ქონება.

110. ანგარიში არსებითად უნდა იქნეს შემოწმებული და, უკეთუ სწორედ იქნა ცნობილი, იგი დამტკიცდება; წინააღმდეგ შემთხვევაში მეურვეს ან მზრუნველს მოეთხოვება განმარტებისა და გამამართლებელი დოკუმენტების წარდგენა, ან და მიღებულ უნდა იქნეს სათანადო კანონიერი ღონისძიება (მუხ. 100).

111. მეურვეობა და მზრუნველობა მოისპობა:

ა) არასრულწლოვანისათვის—როდესაც იგი სრულწლოვანებას მიადწევს, ვარდა იმ შემთხვევისა, უკეთუ დადგენილი წესით შემოწმების შემდეგ საჭიროდ იქნება ცნობილი მეურვეობის განგრძობა მისი სულით ავადმყოფობის ან ჭკუანაკლებობის გამო, აგრეთვე, როდესაც არასრულწლოვანი დაქორწინდება;

ბ) სულით ავადმყოფისათვის—უკეთუ იგი დადგენილი წესისამებრ განკურნებულად იქნება ცნობილი;

გ) უკეთუ მეურვეობაში ან მზრუნველობაში მიცემული გარდაიცვლება;

დ) ქონებისათვის—უკეთუ უზო-უველოდ დაკარგული გამოცხადდება, ან ქონებას ჩაიბარებს საამისოდ რწმუნებამოსილი პირი.

სულით ავითმყოფისა და ჰკუანაკლების შემოწმება.

112. უკეთესი იქნება საკმაო ცნობები, რომ საჭიროა სულით ავადმყოფს მეურვეობა დაენიშნოს, სამეურვეო და სამხრუნველო ორგანო შეამოწმებინებს მას სპეციალურ კომისიას; კომისიაში შევლენ: თავმჯდომარედ—საოლქო ან სამაზრო აღმასრულებელი კომიტეტის ჯანმრთელობის დაცვის განყოფილების გამგე ან მის მიერ საამისოდ რწმუნებადამოსილი პირი და წევრად—არა ნაკლებ ორი ექიმისა, რომელთაგან ერთი ფსიქიატი უნდა იყოს.

113. კომისიის სხდომის დრო და ადგილი ეცნობება დაინტერესებულ პირთ და დაწესებულებათ და აგრეთვე საპროკურორო ზედამხედველობის ადგილობრივ ორგანოს.

114. ამა კოდექსის 112 მუხლით გათვალისწინებულ კომისიას უფლება აქვს მოათავსოს შესამოწმებელი პირი სპეციალურ სამკურნალო დაწესებულებაში ვადით არა უმეტეს ორი თვისა ან თვალყური ადევნოს მას სახლში. კომისია, საჭიროების მიხედვით, გამოჰკითხავს ექიმს, რომელიც მკურნალობდა ავადმყოფს, და აგრეთვე იმ პირებს, ვის ჩვენებასაც შეიძლება მნიშვნელობა ჰქონდეს საქმისათვის.

115. შემოწმების შედეგის შესახებ შესდგება დაწერილებითი აქტი, რომელსაც ხელს მოაწერს ყველა, ვინც კი შემოწმებაში მონაწილეობა მიიღო; აქტში უნდა აღინიშნოს—სულით ავადმყოფია შემოწმებული თუ ჰკუანაკლები და ესაჭიროება თუ არა მეურვე ან მზრუნველი.

116. შუამდგომლობის აღძვრა იმის შესახებ, რომ სულით ავადმყოფი განკურნებულად იქნეს ცნობილი, ან მას მეურვეობა მოეხსნას შეუძლიან, გარდა დაინტერესებული პირისა და დაწესებულებისა, აგრეთვე იმ სამკურნალო დაწესებულებასაც, სადაც ავადმყოფი იყო მოთავსებული განსაკურნავად, ან და თვით განკურნებულსაც.

117. სულით ავადმყოფის შემოწმება, იმ მიზნით, რათა ცნობილ იქნეს, რომ იგი განკურნებულია ან რომ იგი მეურვეობისა თუ მზრუნველობისაგან გასანთავისუფლებელია, მოხდება ამა კოდექსის 112—115 მუხლების წესისამებრ.

118. შემოწმებისათვის საჭირო ხარჯი გაღებულ უნდა იქნეს შემოწმებული პირის ქონებიდან, ხოლო, თუ მას ქონება არა აქვს, ხაზინის სახსარიდან.

შენიშვნა. ის, ვინც წინასწარი შეცნობით ტყუილ ცნობას მისცემს იმ მიზნით, რათა ესა თუ ის პირი სულით ავადმყოფად ან ჰკუანაკლებად იქნეს ცნობილი, პასუხს აგებს სისხლის სამართლის წესით; გარდა ამისა, მას გადახდება შემოწმებისათვის გაწეული ხარჯი იმ შემთხვევაში, უკეთეს შემოწმებული პირი ჯანსაღად იქნა ცნობილი.

119. საექიმო კომისიის დადგენილება ამა თუ იმ პირის სულით ავადმყოფად ან ჰკუანაკლებად ცნობის შესახებ ყველა დაინტერესებულ პირსა და დაწესებულებას შეუძლიან ერთი თვის განმავლობაში განასაჩივროს ჯანმრთელობის სახალხო კომისარიატთან არსებულ განსაკუთრებულ კომისიაში, რო-

მელშიაც შედიან: ა) ჯანმრთელობის სახალხო კომისარიატის სამკურნალო განყოფილების გამგე (თავმჯდომარე), ბ) სამი ექიმი-ფსიქიატრი ჯანმრთელობის სახალხო კომისარიატის დანიშნით და გ) პროკურატურის წარმომადგენელი.

კ ა ტ ი მ ე თ ე ს ე .

მოქალაქობრივი მდგომარეობის აქტების ჩაწერა

თ ა ვ ი XII.

ზოგადი დებულებანი.

120. დაბადების, გარდაცვალების, დაქორწინების, განქორწინების, შვილად აყვანის, სახელის და გვარის გამოცვლის და სხვ. ჩაწერა სწარმოებს სათანადო საქალაქო და სასოფლო საბჭოებში და სარაიონო აღმასრულებელ კომიტეტებში.

შენიშვნა 1. მოქალაქობრივი მდგომარეობის აქტების ჩაწერა სსრ კავშირის ფარგლებს გარეთ დაეკისრება სსრ კავშირის სრულყოფილებიან წარმომადგენლობას და საკონსულოს.

შენიშვნა 2. დაბადების, გარდაცვალების და დაქორწინების ჩანაწერსა და განქორწინების ჩანაწერს, რაც ვაკეთდა წინანდელ სამეტრიკო დავთარში მოქალაქობრივი მდგომარეობის აქტების ჩაწერი ორგანოების ფაქტიურად სამოქმედოდ შემოღებამდე, ისეთივე დამამტკიცებელი ძალა აქვს, როგორც მოქალაქობრივი მდგომარეობის აქტების ჩაწერი ორგანოს დავთრის ჩანაწერს.

121. წინა მუხლში აღნიშნული ჩაწერა და აგრეთვე ჩანაწერის პირველადი მოწმობის გაცემა უსასყიდლოა და განთავისუფლებულია ყოველგვარი გამოსაღებისაგან.

122. მოქალაქობრივი მდგომარეობის აქტების ჩაწერი ადგილობრივი ორგანო აწარმოებს შემდეგ დავთარებს:

- ა) დაბადების ჩანაწერ დავთარს;
 - ბ) გარდაცვალების ჩანაწერ დავთარს;
 - გ) ქორწინების ჩანაწერ დავთარს;
 - დ) განქორწინების ჩანაწერ დავთარს;
 - ე) შვილად აყვანის ჩანაწერ დავთარს;
 - ვ) სახელისა და გვარის გამოცვლის ჩანაწერ დავთარს.
- ყველა აღნიშნული დავთარისათვის შესდგება აღფაბეტი.

შენიშვნა. სახელისა და გვარის გამოცვლის ჩანაწერ დავთარებს აწარმოებენ საქალაქო საბჭოები და სარაიონო აღმასრულებელი კომიტეტები.

123. წინა მუხლში აღნიშნული ყველა დავთარი წარმოებულ უნდა იქნეს ორ ცალად; ერთი ცალი მუდმივად ინახება მოქალაქობრივი მდგომარეობის აქტების ჩაწერი სათანადო ორგანოში—დაინტერესებულ პირთათვის და დაწესებულებათათვის რეგისტრაციის დამადასტურებელი ცნობებისა და მოწმობების გასაცემად, ხოლო მეორე ცალი წლის გასულს გაიგზავნება მოქალაქობრივი მდგომარეობის აქტების ჩაწერი ორგანოს.

მარეობის აქტების ჩამწერი ცენტრალური ორგანოს არქივში შესანახად და აგრეთვე ზემოაღნიშნული მიზნისათვის და სტატისტიკისათვის გამოსაყენებლად. წელიწადი ითვლება იანვრის 1-დან დეკემბრის 31-მდე ამ რიცხვითურთ. ჩანაწერის ყოველგვარი შეცვლა მას შემდეგ, რაც სარეგისტრაციო დავთრის ერთი ცალი მოქალაქობრივი მდგომარეობის აქტების ჩამწერ ცენტრალურ ორგანოს გაეგზავნა, აღვილობრივმა ორგანომ დაუყოვნებლივ უნდა აცნობოს აღნიშნულ ცენტრალურ ორგანოს, რისთვისაც უნდა გაუგზავნოს მას დავთრის იმ ადგილის ასლი, რომელიც შეცვლილ იქნა.

124. ყოველი ჩანაწერი, რაც შეტანილია სათანადო ჩასაწერ დავთარში, უნდა წაეკითხოს განმცხადებელს და მას ხელი უნდა მოაწეროს განმცხადებელმა, თუ მან წერა-კითხვა იცის, ხოლო თუ წერა-კითხვა არ იცის—წერა-კითხვის მკოდნე ორმა მოწმემ, და ორსავე შემთხვევაში—აქტის მქნელმა თანამდებობის პირმა.

125. დაინტერესებულ პირს უფლება აქვს მიიღოს მოქალაქობრივი მდგომარეობის აქტების დავთრის შემოწმებული ამონაწერი.

126. იმ შემთხვევაში, როდესაც საჭიროა მოქალაქობრივი მდგომარეობის აქტების დავთრის ჩანაწერის შესწორება, ეს შესწორება, უკეთეს დავა არ იქნება განცხადებული, მოხდება მოქალაქობრივი მდგომარეობის აქტების ჩამწერი ზემდგომი ორგანოს ნებართვით.

127. დაინტერესებულ პირს შეუძლიან დავთარში შეტანილი ჩანაწერის შესახებ აღძრას დავა სასამართლოს წესით; დავა-განცხადებული ჩანაწერის შესწორება შეიძლება მხოლოდ სასამართლოს დადგენილებით.

128. საჩივარი ისეთი ფაქტების ჩაწერაზე უარის თქმის გამო, რაც შეტანილ უნდა იქნეს მოქალაქობრივი მდგომარეობის აქტების დავთარში, შეიტანება, რაიმე ვადის გარეშე, მოქალაქობრივი მდგომარეობის აქტების ჩამწერ ზემდგომ ორგანოში.

129. მოქალაქობრივი მდგომარეობის აქტების ჩასაწერი დავთრების წარმოება მოწესრიგდება ინსტრუქციით, რომელსაც გამოსცემს სრულიად საქართველოს ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის საორგანიზაციო განყოფილება.

თ ა ჯ ი XIII.

ბ. დაბადების ჩაწერა.

130. განცხადება დაბადების შესახებ შეტანილ უნდა იქნეს ორი თვის ვადაზე დღიდან ბავშვის დაბადებისა.

131. განცხადება, შეტანილი აღნიშნული ვადის გადაცილებით, უნდა გატარდეს რეგისტრაციაში; ამასთანავე მოქალაქობრივი მდგომარეობის აქტების ჩამწერი ორგანო, ჩაწერასთან ერთად, შეადგენს ოქმს იმ პირის შესახებ, რომელიც ვალდებული იყო ბავშვის დაბადება თავის დროზე განეცხადებინა, და გაგზავნის ამ ოქმს სათანადო საქალაქო ან სასოფლო საბჭოში აღნიშნული პირის დასაჯარიმებლად ამა კოდექსის 132 მუხლის წესისამებრ.

132. უკეთუ 130 მუხლით დაწესებული ვადა არაპატივისცემად მიზეზით იქნა გადაცილებული, იმ პირს, ვინც ვალდებული იყო სათანადო განცხადება შეეტანა, ხოლო ვადის გადაცილებით შეიტანა, შეიძლება ადმინისტრაციული წესით დაედოს გადასახდელი:

ა) სოფლად—სასოფლო საბჭოს მიერ—ჯარიმა ერთ მანეთამდე, რაც, უკეთუ იგი გადახდის არ იქნა, შეიძლება შეცვლილ იქნეს იძულებით მუშაობად ვადით ორ დღემდე, და

ბ) ქალაქად—ჯარიმა სამ მანეთამდე, რაც, უკეთუ იგი გადახდის არ იქნა, შეიძლება შეცვლილ იქნეს იძულებით მუშაობად ვადით ხუთ დღემდე.

უკეთუ ხელისუფლების ორგანო ვადის ვასვლის შემდეგ აღმოაჩენს, რომ განცხადება არ არის შეტანილი არაპატივისცემად მიზეზით, იმ პირს, ვინც ვალდებული იყო განცხადება შეეტანა, დაედება:

ა) სოფლად—ჯარიმა ათ მანეთამდე, რაც შეიძლება შეცვლილ იქნეს იძულებით მუშაობად შვიდ დღემდე, და

ბ) ქალაქად—ჯარიმა ოცდახუთ მანეთამდე, რაც შეიძლება შეცვლილ იქნეს იძულებით მუშაობად ათ დღემდე.

133. უკეთუ მოქალაქობრივი მდგომარეობის აქტების ჩამწერი ორგანოსათვის შეუძლებელი ან და საძნელო იქნება იმის გამორკვევა, თუ როდის დაიბადა ბავშვი, დაბადება ჩაიწერება მხოლოდ სახალხო სასამართლოს დადგენილების მიხედვით.

134. ბავშვის დაბადება მშობლებმა ან ერთმა მათგანმა სიტყვიერად ან წერილობით უნდა განუცხადონ იმ ადგილის მოქალაქობრივი მდგომარეობის აქტების ჩამწერი ორგანოს, სადაც ბავშვი დაიბადა, ან სადაც ცხოვრობს ერთ-ერთი მშობელი; ხოლო უკეთუ მშობლები ავად არიან, ან გარდაიცვალნენ, ან და მათ სხვა რაიმე მიზეზის გამო არ შეუძლიან დაბადების განცხადება, ასეთი განცხადება შეიძლება შეიტანონ ნათესავებმა, ახლო მეზობლებმა, ან იმ პირმა, ვინც ზრუნავს ბავშვზე, ან და იმ დაწესებულების ადმინისტრაციამ, სადაც ბავშვის დაბადების დროს დედა იმყოფებოდა.

შენიშვნა. დაბადების ფაქტი დამოწმებულ უნდა იქნეს ექიმის მოწმობით ან ორი პირის, მათ შორის განმცხადებლის მიერ.

135. დაბადების ჩანაწერი უნდა აღინიშნოს: დაბადების დრო და ადგილი, ბავშვის სქესი, მიცემული სახელი და გვარი, აგრეთვე მშობელთა სახელი და გვარი, მუდმივი საცხოვრებელი ადგილი, მოსაქმეობა, წლოვანება, ეროვნება და აგრეთვე ის, თუ ახლად შობილი მერამდენე შეილია ამ მშობლებსა.

136. უკეთუ დაბადებას დედა განაცხადებს, იგი ვალდებულია აღნიშნოს ბავშვის მამის სახელი და გვარი ან და განაცხადოს, რომ მას არ შეუძლიან ან არ სურს ამ ცნობების მიცემა.

137. განცხადება დაბადების შესახებ საჭიროა იმ შემთხვევაშიაც, უკეთუ ბავშვი მკვდარი დაიბადა, რაც სათანადოდ აღინიშნება დაბადების ჩანაწერი დაეთრის ცალკე გრაფაში.

138. საეკლესიო ნაპოვნი ბავშვის ჩაწერაც, თანაც განცხადებას ამის შესახებ უნდა დაერთოს მილიციის ან, უკეთუ მილიცია არ არის, სასოფლო

საბჭოს ოქმი, რომელშიაც აღნიშნულია, თუ როდის, სად და რა გარემოებაში იყო ბავშვი ნაპოვნი.

ბ. დაქორწინებისა და განქორწინების ჩაწერა.

139. იმ პირთ, რომელთაც სურთ თავისი ქორწინების რეგისტრაციაში გატარება, უნდა განუცხადონ ეს სიტყვიერად ან წერილობით იმ ადგილის მოქალაქობრივი მდგომარეობის აქტების ჩამწერ ორგანოს, სადაც ერთ-ერთი განმცხადებელი ცხოვრობს.

140. ის პირნი, რომელთაც სურთ ქორწინების რეგისტრაცია, ვალდებული არიან განცხადებასთან ერთად წარადგინონ ვინაობისა და წლოვანების დამადასტურებელი დოკუმენტი, ხელწერილი იმის შესახებ, რომ არ არსებობს კანონით გათვალისწინებული დაბრკოლება, და აგრეთვე იმის შესახებ, რომ მათ იციან ერთმანეთის ჯანმრთელობის მდგომარეობა, კერძოდ, ვენერიული, სულით ან ტუბერკულოზით დაავადების მხრივ; როგორც ერთი, ისე მეორე ვალდებულია აგრეთვე აღნიშნოს, მერამდენეა მისთვის ეს ქორწინება და რამდენი ბავშვი ჰყავს.

შენიშვნა. განსაკუთრებულ შემთხვევაში მექორწინეთა ვინაობა და წლოვანება შეიძლება დადასტურებულ იქნეს მოწმეთა ჩვენებით ან ყოველგვარი სხვა საშუალებით, რასაც კი თანამდებობის პირი საქმარისად სცნობს.

141. ქორწინების რეგისტრაცია მოხდება საჯაროდ მოქალაქობრივი მდგომარეობის აქტების ჩამწერი ორგანოს სადგომში. ამ წესის გამონაკლისი შეიძლება მხოლოდ იმ შემთხვევისათვის, როდესაც ქორწინების რეგისტრაცია უნდა მოხდეს გემზე—მგზავრობის დროს, არმიაში—ლაშქრობის დროს, თავისუფლების აღკვეთის ადგილას—უკეთუ ერთ-ერთი ან ორივე მექორწინე იქ არის მოთავსებული, და აგრეთვე სახლში—ავადმყოფობის დროს, რაც დადასტურებულ უნდა იქნეს ექიმის მოწმობით.

142. ქორწინების რეგისტრაციაში გამტარებელი თანამდებობის პირი ვალდებულია წაუკითხოს მოქორწინეთ ამა კოდექსის 4, 5 და 6 მუხლები და გააფრთხილოს, რომ ყალბი ცნობების მიცემისათვის ისინი პასუხს აგებენ სისხლის სამართლის წესით. ამის შემდეგ ჩანაწერი წაიკითხება და მას ხელს მოაწერენ მექორწინენი და თანამდებობის პირი.

143. უკეთუ ქორწინების ჩანაწერის ხელისმოწერამდე ვინმე განაცხადებს, რომ არსებობს კანონიერი დაბრკოლება ამ ქორწინების რეგისტრაციისათვის, და მოქალაქობრივი მდგომარეობის აქტების ჩამწერი ორგანო ამ განცხადებას პატივსაცემად სცნობს, აქტის ჩამწერი თანამდებობის პირი ვალდებულია შეაჩეროს ჩაწერა და გამოარკვიოს, რამდენად სწორია ეს განცხადება.

144. ქორწინება უცხოელ და საბჭოთა მოქალაქეებს შორის და აგრეთვე უცხოელთა შორის, რაც სსრ კავშირის ტერიტორიაზე მოხდება, რეგისტრაციაში გატარდება საერთო წესისამებრ.

შენიშვნა. უცხო სახელმწიფოს მოქალაქეთა შემთხვევით თავისი ქორწინება რეგისტრაციაში გაატარონ, ამა კოდექსის 4—6 მუხლში გათვალის-

წინებული პირობების დაცვით, სსრ კავშირის ტერიტორიაზე მოქმედ თავისი სახელმწიფოს საკონსულაოში ან საელჩოში, იმ პირობით, უკეთეს სსრ კავშირის მოქალაქეთ ამგვარივე უფლება ექნებათ მინიჭებული სათანადო უცხო სახელმწიფოში.

145. უცხოელთა ქორწინება, რომელიც მოხდა სსრ კავშირის ფარგლების გარეთ სათანადო სახელმწიფოს კანონების თანახმად, ჩათვლება მართებული წესით გაფორმებულ ქორწინებად.

146. განცხადება განქორწინების შესახებ შეიტანება წერილობით ან სიტყვიერად იმ ადგილის მოქალაქობრივი მდგომარეობის აქტების ჩამწერ ორგანოში, სადაც ერთ-ერთი მეუღლე ცხოვრობს.

147. უკეთეს განქორწინების დროს განმცხადებელს არ ექნება დოკუმენტი იმის დასამტკიცებლად, რომ მისი ქორწინება გატარებული იყო რეგისტრაციაში, იგი წარადგენს ამის შესახებ ხელწერილს, რომელშიაც აღნიშნავს ქორწინების რეგისტრაციის დროსა და ადგილს, და იკისრებს პასუხისმგებლობას მიცემული ცნობის სისწორისათვის.

148. უკეთეს განქორწინების შესახებ განცხადებას ერთ-ერთი მეუღლე შეიტანს, განქორწინების ჩანაწერის ასლი გაეგზავნება მეორე მეუღლეს იმ მისამართით, რომელსაც განმცხადებელი აღნიშნავს.

149. იმ დოკუმენტს, რომელიც მიეცა უცხოელს სათანადო სახელმწიფოს კანონისამებრ მომხდარი განქორწინების დასადასტურებლად, ისეთივე ძალა აქვს, როგორც ქორწინების მოსპობის ჩასაწერი დავთრის ამონაწერს.

8. გარდაცვალების ჩაწერა.

150. გარდაცვალების ჩასაწერ დავთარში ჩაიწერება როგორც გარდაცვალების შემთხვევა, ისე სასამართლოს მიერ ვისიმეს გარდაცვალებულად ცნობა.

151. გარდაცვალება განცხადებულ უნდა იქნეს სამი დღის განმავლობაში დღიდან გარდაცვალებისა, ხოლო ნაძალადევი სიკვდილის ან გემის აღმოჩენის დროს—არა უგვიანეს მომდევნო სამუშაო დღისა.

შენიშვნა. ამ მუხლში აღნიშნული ვადის დარღვევა გამოიწვევს ამა კოდექსის 132 მუხ. ვათვალისწინებულ შედეგს.

152. გარდაცვალება უნდა განაცხადოს წერილობით ან სიტყვიერად იმ პირმა, რომელიც გარდაცვალებულთან ცხოვრობდა, ხოლო თუ ასეთი არ არის, სახლის სამოურაომ, მეზობლებმა, ან იმ დაწესებულების (საავადმყოფოს, შრომაგასწორების დაწესებულების და სხვ.) ადმინისტრაციამ, სადაც ესა თუ ის პირი გარდაიცვალა, ან მილიციამ.

153. გარდაცვალების შესახებ შეტანილ განცხადებაში აღინიშნება ყველა ცნობა, რაც კი განმცხადებელს მოეპოება გარდაცვალებულზე, კერძოდ, გარდაცვალებულის გვარი, სახელი და მამის სახელი, დაბადების წელი, უკანასკნელი საცხოვრებელი ადგილი, ოჯახური მდგომარეობა, გარდაცვალების წელი, თვე და დღე, გარდაცვალების მიზეზი და აგრეთვე გარდაცვალების განმცხადებლის გვარი, სახელი, მამის სახელი და საცხოვრებელი ადგილი.

154. გარდაცვალების ფაქტი დადასტურებულ უნდა იქნეს ექიმის მოწმობით, ხოლო იქ, სადაც ეს შეუძლებელია, ადგილობრივი ხელისუფლების ან დაორი პირის მიერ.

155. განცხადებას გვამის აღმოჩენის შესახებ უნდა დაერთოს მილიციის ოქმი.

156. სასამართლოს დადგენილება ამა თუ იმ პირის გარდაცვალებულად ცნობის შესახებ (ისეთ შემთხვევაში, როდესაც გარდაცვალების ფაქტს სასამართლო ადასტურებს), ჩაიწერება იმ ადგილის მიხედვით, სადაც ქონებული ცნობით გარდაცვალებულად გამოცხადებული უკანასკნელად ცხოვრობდა, თანაც აღინიშნება სასამართლოს სახელწოდება და დადგენილების გამოტანის დრო.

დ. სხვა აქტების ჩაწერა.

157. სათანადო ორგანომ თავისი დადგენილების ასლი შვილად აყვანის, გვარის თუ სახელის გამოცვლის, დედობის თუ მამობის ცნობის ან დაბადების ჩანაწერის შესწორებისა თუ შევსების შესახებ ორი კვირის განმავლობაში უნდა გაუგზავნოს მოქალაქობრივი მდგომარეობის აქტების ჩამწერ ორგანოებს სათანადო ჩანაწერში აღნიშვნის გასაკეთებლად.

ს ა რ ჩ ე ვ ი.

საქმარწინო, საოჯახო და სამეურვეო კანონთა კოდექსი

კარი პირველი

ქ ო რ წ ი ნ ე ბ ა

თავები	მუხლები
I. ზოგადი დებულებანი	1—3
II. ქორწინების პირობები	4—6
III. ქორწინების ბათილობა	7—13
IV. შეუღლეთა უფლება-მოვალეობანი	14—32

კარი მეორე

მშობელთა და შვილთა და აგრეთვე ნათესავთა ურთიერთობა

V. ზოგადი დებულებანი	33—40
VI. ნათესავეების უფლება-მოვალეობანი	41—62
VII. შვილად აყვანა	63—77

კარი მესამე

მეურვეობა და მზრუნველობა

VIII. ზოგადი დებულებანი მეურვეობისა და მზრუნველობის შესახებ	78—92
IX. მეურვისა და მზრუნველის უფლება-მოვალეობანი	93—102
X. სამეურვეო და სამზრუნველო საქმეთა წარმოება	103—111
XI. სულით ავადმყოფისა და ჭკუანაკლების შემოწმება	112—119

კარი მეოთხე

მოქალაქობრივი მდგომარეობის აქტების ჩაწერა

XII. ზოგადი დებულებანი	120—129
XIII. ა. დაბადების ჩაწერა	130—138
ბ. დაქორწინებისა და განქორწინების ჩაწერა	139—149
გ. გარდაცვალების ჩაწერა	150—156
დ. სხვა აქტების ჩაწერა	157

საქართველოს საბჭოთაობის სტამბა

თბილისი, № 578.

ტირაჟი 1.200